

LÝ LỊCH DI TÍCH

I/ Tên gọi: Di tích khảo cổ Hậu Xá II.

II/ Địa điểm, đường đi đến:

- Di tích nằm ở khu vực I phường Thanh Hà, cách bến xe khách Hội An khoảng 50m về phía Tây Bắc.

- Từ bến xe Hội An, du khách đi dọc theo tỉnh lộ 608 về hướng Tây khoảng 50m rẽ vào một hẻm nhỏ nằm bên phải đường và đi về phía Bắc khoảng 300m đến Nghĩa địa Tin Lành Hội An. Từ đây, đi về phía Tây khoảng 200m là đến di tích Hậu Xá II. Có thể đi đến di tích bằng xe máy, xe đạp nhưng đoạn từ Nghĩa Địa Tin Lành Hội An đến di tích đi bộ là thuận tiện nhất.

- Địa điểm di tích Hậu Xá II thuộc tọa độ: 15°52'75" vĩ Bắc; 108°18'99" kinh Đông.

III/ Sự kiện lịch sử:

- Trong đợt điền dã khảo sát tháng 7/1989, địa điểm Hậu Xá được phát hiện là dấu tích của khu mộ chum văn hóa Sa Huỳnh.

- Từ phát hiện trên cùng với kết quả thám sát Hậu Xá I vào tháng 8/1993, nhóm nghiên cứu Văn hóa Sa Huỳnh ở Hội An đã tiến hành đào thám sát và khai quật địa điểm Hậu Xá II vào tháng 1/993, tháng 5/1994 nhằm đi sâu nghiên cứu giá trị Văn hóa khảo cổ tại khu vực này.

IV/ Khảo tả:

- Di tích Hậu Xá II nằm phía Tây dãy cồn cát chạy dài từ huyện Điện Bàn qua địa phận phường Thanh Hà đến trung tâm thị xã Hội An. Cách nơi này khoảng 300m về phía Đông là di tích văn hóa Sa Huỳnh Hậu Xá I và cách khoảng 2km về phía Tây là di tích mộ táng An Bang.

Trong không gian còn lưu nhiều dấu tích cổ xưa ấy, các nhà khảo cổ đã tiến đào thám sát vào 10.1993 và khai quật 5.1994 với tổng diện tích 43m². Từ đây, những di vật của các cư dân văn hóa Sa Huỳnh được tìm thấy với qui mô lớn. Hồ thám sát có lớp đất mặt dày 0,5m, tầng văn hóa trên ở độ sâu 0,5

đến 2,1m hiện vật phân bố thưa thớt. Từ 2,1m trở xuống các nhà khảo cổ đã phát hiện được 5 chum gốm hình trụ, đặc biệt tại đây đã thấy được 2 chum lồng vào nhau. Bên cạnh đó nhiều hạt chuỗi bằng đá, thủy tinh các mảnh gốm của nôi, bát bồng và một ít mảnh vỡ bằng sắt đã được tìm thấy.

Tại hố khai quật, có rất nhiều chum được phát hiện. Hình dáng các chum có hai loại: loại hình nôi và loại miệng loe, đáy thuôn tròn có gờ miệng, vành miệng có 4 lỗ. Bên ngoài và trong đáy các chum có nhiều than tro nằm lẫn với cát. Nhiều đồ gốm minh khí, gia dụng phát hiện được gồm nôi chân thấp miệng loe, bụng phình, đáy tròn; bát có chân đế cao; lọ cắm hoa có chân đế; đèn. Nhiều công cụ sản xuất bằng sắt thuộc các loại hình thuổng, đục rựa, dao đã được tìm thấy. Đặc biệt, các nhà khảo cổ có phát hiện 2 đồng tiền Ngũ Thù thời Hán - Trung Quốc và răng trẻ em chôn trong mộ. Ngoài ra còn có một số đồ trang sức bằng thủy tinh, mã não như khuyên tai ba mẫu, khuyên tai hình vành khăn, hạt cườm.

V/ Loại hình: Khảo cổ.

VI/ Hiện vật trong di tích:

- Tại hố thám sát, khai quật đã phát hiện được 20 chum gốm các loại, có 9 chum còn nguyên.

- Các hiện vật đồ gốm minh khí có xương gốm mịn, thô pha nhiều bã thực vật, màu gốm nâu đỏ, xám trắng. Đồ gốm thuộc các hình loại bát bồng, đèn chân thấp, bát có chân đế.

- Đồ trang sức có 5 khuyên tai các loại và nhiều hạt cườm, hạt chuỗi hạt, kích thước nhỏ các hiện vật cho thấy kỹ thuật chế tác rất tinh xảo.

- 20 hiện vật công cụ sản xuất bằng sắt là dao, rựa, đục, thuổng, qua.

- 2 tiền đồng, răng trẻ em.

- Các hiện vật đã được xử lý, phục hồi, trưng bày tại Bảo tàng văn hóa Sa Huỳnh ở Hội An.

VII/ Giá trị khoa học, lịch sử:

- Qua diễn biến địa tầng và các hiện vật phát hiện được cùng với phương pháp giám định C_{14} cho thấy đây là khu di tích mộ táng của cư dân Sa Huỳnh có qui mô lớn, mật độ chôn chum dày, niên đại C_{14} là: 2040 ± 60 BP.

- Những tư liệu khảo cổ thu thập được trong di tích này cho thấy cư dân ở địa điểm Hậu Xá II có táng thức khá đặc trưng so với các di tích Sa Huỳnh khác ở Hội An.

- Tại di tích này, các nhà khảo cổ đã phát hiện những hiện vật quý, lần đầu tiên tìm thấy tại Hội An như chum lồng, tiền Ngũ Thù, răng trẻ em.

- Từ các hiện vật tiền đồng, qua Trung Quốc thời Hán cho thấy cư dân Sa Huỳnh ở Hậu Xá nói riêng và ở Hội An nói chung đã có sự giao lưu kinh tế, văn hóa mạnh mẽ với bên ngoài. Đồng thời khẳng định vào thời kỳ văn hóa Sa Huỳnh ở Hội An đã yếu tiền cảng thị.

- Di tích được phát hiện đã cung cấp nguồn tư liệu mới phục vụ thiết thực cho công tác nghiên cứu khảo cổ học văn hóa Sa Huỳnh ở Hội An và miền Trung.

VIII/ Trạng thái bảo quản và phương án bảo vệ:

- Các hiện vật phát hiện được trong di tích đã được xử lý, bảo quản tại kho hiện vật, trưng bày tại các Bảo tàng chuyên đề của Trung tâm Quản lý Bảo tồn Di tích.

- Kết quả nghiên cứu bước đầu về di tích Hậu Xá II đã được công bố trong hội thảo Văn hóa Sa Huỳnh ở Hội An năm 1995.

- Khu mộ táng Hậu Xá II đã được khoanh vùng bảo vệ và đưa vào danh mục di tích Hội An.

- Có thể xây dựng thành bảo tàng ngoài trời tại di tích Hậu Xá II để phục vụ nghiên cứu, tham quan.

Hội An, ngày 05 tháng 10 năm 2004

**XÁC NHẬN CỦA CƠ QUAN
GIÁM ĐỐC**

NGƯỜI LẬP LÝ LỊCH

Trương Hoàng Vinh